

НДО-Інформ

№ 9 (21) вересень, 2003

- ⇒ НОВИНИ НДО
Кіровоградщини
- ⇒ ПЕРСПЕКТИВИ
(ПРОФЕСІЙНА освіта
для НДОшників)
- ⇒ КОМЕНТАР ФАХІВЦЯ
(РОЗВИТОК громадського руху
на Харківщині. Міфи та
реальність)
- ⇒ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ
ГРОМАД
("БЕСАРАБСЬКА міліна" -
фестиваль зеленого туризму)
- ⇒ ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО
(МОНІТОРИНГ: "Що?", "Як?",
"Навіщо?")
- ⇒ АКТУАЛЬНА ТЕМА
(ГОЛОВНИЙ капітал громади -
довіра)
- ⇒ ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ РОЗДУМІВ
- ⇒ БІБЛІОТЕЧКА для НДО
- ⇒ КОНКУРСИ

АКАДЕМІЧНА освіта для НДОшників

В будь-якій справі людей традиційно поділяють на „любителів” та „професіоналів”, особливо це стосується тих сфер діяльності, що базуються на академічній системі знань. Третій сектор своєї академічної бази ще не має, відтак автоматично потрапляє до розряду „любителів”...

(Продовження на 3-й сторінці)

Видання цього бюлетеня здійснено за підтримки Фонду Євразія за рахунок коштів, наданих Агентством США з Міжнародного Розвитку (USAID).

Думки, висловлені у виданні, належать авторам і можуть не співпадати з офіційною позицією Фонду Євразія, USAID та редакції бюлетеня.

У НАС стартує всеукраїнська акція "Милосердя"

Традиційно розпочинається вона у вересні і триває до кінця жовтня. Присвячена акція Міжнародному Дню людей похилого віку і спрямована на створення гарантій соціального та економічного забезпечення пенсіонерів, інвалідів, самотніх непрацездатних громадян та підтримку найбільш соціально незахищених верств населення. Саме про це і йдеться у зверненні Кіровоградської обласної організації Товариства Червоного Хреста:

"...Споконвіку цінувалися на нашій землі доброта, милосердя і співчуття. Ці людські якості не втратили своєї вартості і нині, адже торкнутися серцем чужої біди означає зробити її своєю і обов'язково допомогти. У наш складний час є багато проблем і бід, від яких насамперед страждають старі і самотні люди, інваліди, сироти... Полегшення цих страждань, захист життя, здоров'я та гідності людини вже майже 140 років є головною місією Товариства Червоного Хреста. На жаль, ми, працівники товариства, не маємо змоги допомогти всім, хто звертається за допомогою, бо цю проблему можна вирішити тільки об'єднавши зусилля державних установ, приватних підприємств та громадських організацій. Нам дуже хотілося б, щоб постійно поповнювалися лави прибічників та учасників руху милосердя..."

Як повідомляє Кіровоградська організація Товариства Червоного Хреста в області такими постійними благодійниками є Маловисківський спиртзавод, авіакомпанія "Урга", товариство "Кіровоградолія", ВАТ "Червона зірка", НВО "Етал". Але найціннішими залишаються пожертви, зроблені пересічними громадянами. Тому обласна організація Товариства Червоного Хреста звертається до всіх жителів області, до тих, кому небайдужий людський біль, із проханням знайти можливість і підтримати цю акцію.

Адреса: вул. Гоголя, 98, тел./факс: 8 (0522) 22-64-12. Код КЗПО 02940248, р/р 26000301332018 у Кіровоградській міській філії "Промінвестбанку" України МФО 323301.

**Підготовлено за матеріалами
Звернення Президії Правління Кіровоградської
обласної організації Товариства Червоного
Хреста**

ЛІТО - найкраща пора для семінарів

Подумала я, коли дізналася про семінар, присвячений проблемі запобігання законній журналістській діяльності, що його було організовано у Кіровограді Асоціацією "Громадські ініціативи" за підтримки Інституту масової інформації (м. Київ) та Міжнародної правозахисної організації "Артикул 19".

У роботі семінару взяли участь представники ЗМІ Кіровоградського регіону - журналісти, репортери, автори теле- та радіопередач. Також серед запрошених були юристи та представники громадських організацій, а сам семінар проводився за підтримки Міжнародного фонду "Відродження" та Міністерства закордонних справ Франції. Серед учасників семінару була і французька журналістка Сільві Бріан - головний кореспондент агентства "Франс-Прес" в Україні. Народилася пані Бріан у Канаді, закінчила там Монреальський університет і працювала у таких французьких виданнях як "Lberation" та "La Croix". Свого часу Сільві Бріан працювала в Росії, відвідала гарячі точки в Афганістані та Таджикистані.

Якщо озирнутися на кілька місяців назад, то можна згадати, що це вже не вперше французькі журналісти приїждять до Кіровограда для спілкування зі своїми українськими колегами. Минулого разу у рамках школи, що її організувала Асоціація, наш обласний центр відвідав Віце-президент організації "Репортери без кордонів" Олександр Леві. За словами учасників обох семінарів, користь, що її отримуєш від спілкування із досвідченими зарубіжними колегами, неоціненна.

До речі, Асоціація "Громадські ініціативи" у рамках проекту "Ви маєте право" за підтримки Фонду Сприяння демократії Посольства США в Україні, надає консультативну допомогу не тільки журналістам, але й усім мешканцям Кіровоградщини. Як говориться у листі за підписом президента Асоціації Ніни Пташкіної, у разі випадків порушення прав людини, можна звертатися у Громадську приймальню, яка діє за адресою: вул. Карла Маркса, 42-а, офіс 901. Спеціалісти Громадської приймальної надають безкоштовні юридичні консультації у вівторок (9:00-12:00) та у середу і четвер (14:00-18:00). Телефон для довідок: 8 (0522) 24-47-01.

ЗАПОЗИЧУЄМО ДОСВІД

Традиції філантропії та благодійництва, не зважаючи на всі зовнішні та внутрішні перешкоди, поступово проростають крізь терни до зірок. І одним із таких молодих зелених пагонів є чудова ініціатива, реалізована волинським Центром "Наша справа".

Так нещодавно на Волині, напередодні загальноукраїнського Дня підприємця, Центр громадських молодіжних організацій Волині «наша справа» презентував інформаційний довідник "Абетка молодого підприємця". Довідник підготовлено і видано відповідно до Регіональної програми розвитку малого підприємництва роки "Заходи щодо розвитку молодіжного підприємництва" у Волинській області на 2003-2004 рр. та обласної Комплексної програми "Молодь Волині" на 2001-2003 рр.

Якщо ж трохи більше сказати про авторів та виконавців проекту, то Центр „Наша справа” - це обласна рада молодіжних організацій, яка є неприбутковою громадською організацією і була заснована у 1996 році. На сьогодні Центр об'єднує 18 обласних молодіжних організацій і метою своєї діяльності бачить сприяння становленню громадянського суспільства в Україні шляхом розвитку діяльності молодіжних організацій та їх громадських ініціатив. Важливим фахівці Центру вважають і залучення молодих громадян до захисту й відстоювання своїх законних прав та інтересів, формування стійкої громадянської позиції.

В довідник, що видано накладом в 500 примірників, включена інформація щодо державної реєстрації, ліцензування, кредитування, оподаткування, перевірок підприємницьких структур, теоретична інформація стосовно основних економічних понять та термінів. Також подано назви структур, адреси, телефони та вказано відповідальних осіб що займаються питаннями підприємництва. Дана інформація, на думку авторів проекту, повинна допомогти підприємцям-початківцям у питаннях реєстрації, отриманні дозволів, ліцензій та інших документів дозвільного характеру. "Головною метою довідника є надання можливості молодим людям реалізувати свої приватні підприємницькі ініціативи та загальне сприяння розвитку малого бізнесу Волині",- а значив голова ЦГМОВ „Наша справа” Владислав Стемковський.

НОВИНИ НДО Кіровоградщини

Довідковий збірник абетка молодого підприємця" буде розповсюджуватись безкоштовно серед молодих підприємців регіону, а здійснено видання за підтримки управління у справах сім'ї та молоді

облдержадміністрації та підприємницьких структур області, зокрема ТОВ „Фотаком” , ПВКФ „Укрбізнес”, КБ Приватбанк”, що є позитивним прикладом поєднання зусиль задля доброї справи.

За матеріалами Прес-служби Центру громадських молодіжних організацій Волині "Наша справа "

Контакту: nasha_sprava@hotmail.com

"ІНТЕГРАЦІЙНА модель України: досвід і перспективи"

Круглий стіл під такою назвою відбувся у Кіровограді з ініціативи Наукового товариства „Гуманітарна Колегія” та за підтримки кафедри українознавства технічного університету, Національної Спілки письменників України та видавництва „Смолоскип”.

У засіданні круглого столу взяли участь не тільки студенти ВУЗів, наприклад Відкритого міжнародного університету розвитку людини Україна та Києво-Могилянської Академії, але й лідери молодіжних НУО, наприклад "Української Студентської Спілки". За словами одного із співорганізаторів заходу, голови „Гуманітарної колегії”, представника МБФ „Смолоскип” М. Розумного, подібні круглі столи проводитимуться по всій Україні. їх логічним завершенням стане Конференція 6-7 листопада у Києві, що буде присвячена питанням напрямків інтеграції України і участі у цьому процесі молодого покоління. Заслужено претендуватиме на поїздку на конференцію студент технічного університету О.Хмара, який виступав на засіданні круглого столу із матеріалами моніторингу російських ЗМІ стосовно їх ставлення до тенденцій спів інтеграції з Україною. На закінчення зазначу, що захід відбувався у приміщенні бібліотеки імені О.Бойченка і представники видавництва „Смолоскип” подарували книгозбірні декілька примірників нещодавно виданих ними творів.

ПРОФЕСІЙНА

ОСВІТА ДЛЯ НДОШНИКІВ

В будь-якій справі людей традиційно поділяють на любителів" та професіоналів", особливо це стосується тих сфер діяльності, що базуються на академічній системі знань. Третій сектор своєї академічної бази ще не має, відтак автоматично потрапляє до розряду любителів". Це притому, що справжні фахівці від НДО за багажем своїх знань вже не поступаються людям з вченими ступенями. Проблема навіть не в тому, що суперфахівці НДО не завжди визнаються представниками офіційної науки. Набагато гірше, що їх в Україні поки що обмаль і вони просто не в силах передати свої знання усім бажаючим. А те, що потреба в експертах з питань

НДО існує - факт незаперечний. Щоб розвинути суспільну активність потрібно мати людей, які б могли професійно допомогти українцям почати працювати в громадському секторі. Відтак постає питання про академічну освіту для фахівців НДО.

Одним із перших, хто взяв на себе сміливість "підняти цю цілину" стали працівники Кіровоградського Міжрегіонального Центру підтримки творчих ініціатив. Для кожної спеціальності, що існує в третьому секторі, вони розробили програму підготовки кадрів. Готувалася вона в першу чергу для фахівців, що працюють в мережі інформаційно-консультаційних пунктів (ІКП) та методичних центрів, що створюється зараз по всій Україні. Щоб переконатися у повноті запропонованих програм для участі у їх розробці Центр підтримки творчих ініціатив вирішив запросити визнаних експертів з окремих питань - ВЛолуйка та ЛДовганя з розвитку громад, Р.Краплича з локального фандрейзинга, Н.Качанову з соціального маркетингу, Л.Абрамова з інформаційного забезпечення НПО, а також керівників ІКП, для яких, власне, ці програми і розроблялися.

П'ять днів наприкінці серпня у Кіровограді тривали дебати в рамках проекту ЦПТІ, що був

НДО-Інформ

№9 (21) вересень, 2003

(підтриманий Фондом Євразія за рахунок коштів наданих ШАГО.

Незважаючи на незвичний режим роботи, різноплановий склад групи та новизну запропонованої ідеї до обговорення програм намагалися підійти творчо. Щоправда спочатку у більшості учасників семінару голова просто йшла обертом від безлічі термінів, понять та різноманітних нюансів. Потім адаптаційний період скінчився і навколо розвиднилося. А далі вже поводитися так, неначебто у своєму житті тільки складанням навчальних програм і займалися. Якісне та кількісне наповнення курсів для кожної спеціальності визначали окремо. Далеко не завжди думки співпадали. Втім будь-які прогалини" в програмі якимось дивним чином одразу помічалися в усіх групах. Хоча треба віддати належне

розробникам - білих плям" у їхній роботі було небагато. Відтак учасникам семінару доводилося

Лише додавати,
у т о ч н ю в а т и ,
узгоджувати...

За 5 днів напруженої роботи було детально розглянуто програму навчань по 6 спеціальностях третього сектору. Якщо конкретніше йшлося про академічну

п і д г о т о в к у р е г і о н а л ь н и х координаторів, консультантів ІКП, менеджерів центрів громадської активності, фандрейзерів, менеджерів з РК та тренерів консультантів. При цьому на думку учасників семінару, саме різна спеціалізація членів групи, дозволила врахувати інтереси та потреби усіх перерахованих категорій. По закінченню роботи кожен учасник вже має почуття причетності до нової, без сумніву потрібної, справи. Прощаючись говорили багато і різне, але лейтмотивом висловлювань могла б стати фраза президента ЦПТІ Людмили Станкевич про те, що „... вирішення соціальних проблем на локальному рівні можливе лише при наявності досвідчених та професійних кадрів громадських організацій".

А оскільки програму вже розроблено, то залишається лише дочекатися того часу, коли фахівців НДО почнуть готувати в академічних установах.

Еліна Мороко

РОЗВИТОК громадського руху на Харківщині. Міфи та реальність

Серед експертів, що працювали в Кіровограді над розробкою навчальних програм була і президент Благодійного фонду "Громадські ініціативи", харків'янка Наталія Качанова. За плечима пані Наталії 10 років роботи у третьому секторі та величезний досвід співпраці з громадськими організаціями. Відтак стаття Наталії Качанової, яку ми пропонуємо вашій увазі, напевне буде не тільки цікавою, але й корисною. Тим більше, що незважаючи на відмінності в інфраструктурі регіонів, проблеми і тенденції розвитку громадських організацій, у нас багато в чому перегукуються.

*Наталія
Качанова*

Чому я взяла на себе сміливість написати статтю саме за цією темою? Працюючи в неурядових організаціях з 1994р. я мала змогу спостерігати за розвитком жіночих організацій (бо починала свою роботу саме в жіночому русі),

потім був час коли моя діяльність була пов'язана з правозахисними організаціями, і от майже чотири роки працюю в ресурсному центрі для неурядових організацій, де маю змогу спілкуватися з представниками НУО усіх напрямків. Робота у ресурсному центрі дозволяє порівняти діяльність харківських організацій з тим, як працюють наші колеги в інших регіонах України, мати уявлення про ставлення посадовців до неприбуткових організацій, проаналізувати як ставляться до НУО керівники підприємств, яку увагу їм приділяють ЗМІ, як впливають на розвиток «третього сектору»

міжнародні фонди, а головне - бути всередині подій, відчувати та брати участь у подіях та змінах, які відбуваються у громадському русі.

Отже, у цій статті я спробую звести до купи все те, що накопичувалось протягом останніх років. Досвід, спостереження, роздуми...

Книжка "Літопис громадського руху на Харківщині. Люди. Події. Факти" стала для мене своєрідним поштовхом у написанні цієї статті. Отже, реальності розвитку громадського руху на Харківщині... *Міф "У Харкові є громадський рух" Реальність "У Харкові зареєстровані і діють громадські організації за напрямками, які не представляють реальної сили та впливу на формування життя громади."*

Безумовно, коли ми кажемо про стратегії розвитку неурядових організацій, поперед усе необхідно визначитися - а що саме являють собою сучасні громадські організації та благодійні фонди, чи змінилися вони за останні десять років, якщо так - то в яких саме напрямках відбулися зміни. Спираючись на досвід роботи в галузі експертизи, моніторингу і оцінки організаційного розвитку та програм, пропоную вашій увазі деякі індикатори, за якими, на мій погляд, можна оцінити стан розвитку громадських організацій на Харківщині:

- відповідність кількості зареєстрованих НУО з реально працюючими;
- наявність професійних менеджерів або / рівень професійної підготовки представників НУО;
- наявність практики оцінки і самооцінки НУО, як організаційної структури
- наявність стабільно працюючих інформаційних мереж всередині сектору;
- рівень взаємодії НУО між собою - наявність коаліцій;
- наявність матеріальних та технічних ресурсів;
- рівень розвитку соціального партнерства - взаємодія з локальним бізнесом, з органами місцевої влади і органами місцевого самоврядування;
- рівень застосування практики лобіювання інтересів НГО в органах влади різних рівнів;
- наявність діючих програм формування громадської думки до таких явищ як: "філантропія", "добročинність", "громадський рух".

Розглянемо кожен з показників.

Міф «Кількість діючих громадських організацій на Харківщині більше 4000»

Реальність "З 2 500 НУО зареєстрованих у м. Харкові та області реально працює 10-20%."

Починаючи з 1999 року, ми ведемо базу даних неурядових організацій міста Харкова та області. Здавалося, нащо ця робота? Міський відділ реєстрації та обласне Управління юстиції реєструють організації - от вам і база даних. Потрібно знайти інформацію? Будь-ласка, звертайтеся. А насправді все не так просто, можна навіть написати - сумно. Безумовно, у функції служб реєстрації не входить подальший контроль за діяльністю самої організаційна і не потрібно, бо контролюючих органів і так досить). Зареєстрували - і слава Богу. А що ж далі? А далі, дуже часто, майже неможливо, знайти зареєстровану організацію за вказаними телефонами, чи адресою, інколи люди, навіть дивуються, коли дізнаються, що за адресою їх проживання зареєстровано організацію. Тому робота над базою даних є дуже клопітливою, потребує постійного оновлення. Якщо уважно проаналізувати, а які саме організації реєструються, то простежується така цікава тенденція: "сплеск" реєстрації благодійних фондів та громадських організацій припадає на період перед виборами до різних рівнів та на період, коли крупний донор в Україні оголошує конкурс за суто вузьким напрямком діяльності (наприклад, екологічний) потім "напруга" спадає і вже реєструється у більшості своїй ті, хто хочуть змінити своє життя на краще. Можу взяти на себе сміливість заявити, що з 2 500 НУО зареєстрованих у місті та області реально працює 10-20%.

Можна біло б зробити і аналіз кількості реально працюючих організацій по напрямках, наприклад: відповідність кількості зареєстрованих молодіжних організацій (їх вже більше 100) до реально працюючих (не більше 20!). І такі невтішні показники будуть по кожному напрямку. Тому кількісне зростання ще не є показником розвитку сектору.

Міф "Для роботи у громадському секторі не потрібно особливих фахових знань досить ентузіазму волонтерів та бажання допомогти іншим людям"

Реальність "Забезпечення ефективної роботи НУО неможливо без залучення професійних менеджерів або навчання вже працюючого персоналу"

Професійний розвиток. Кадри. Як не дивно, але робота у громадських організаціях, з кожним роком, крім ентузіазму, ще вимагає нових знань та навичок, потребує залучення професійних менеджерів, а не тільки професійних консультантів. Інституту

підготовки фахівців для роботи в НУО на цей час ще не існує. Так, є тренінгові програми, семінари з різних аспектів діяльності НУО, але професійних кадрів не вистачає. Декілька слів про тренінгові програми. Дійсно, якщо організація зацікавлена у підготовці свого персоналу можна знайти потрібну навчальну програму: для Інтернет - операторів, для бухгалтерів, для керівників, для ПР-менеджерів. Тільки навчайся! Але, аналізуючи потреби НУО (ми постійно проводимо опитування керівників організацій), а потім порівнюючи означені потреби з тим, хто, як і яку кількість разів відвідує тренінги (зазначте , більшість з яких - безкоштовна!), то вимальовується не дуже приваблива картина: на тренінги дуже часто "посилають" випадкових людей, інколи волонтерів, аби відбутися, а про це, як застосувати отриманні знання та навички на практиці, про те ніколи думати, бо треба працювати. Але! За чотири роки, ми відзначаємо ріст професійних кадрів в молодіжних організаціях, правозахисних організаціях, у деяких НУО соціального спрямування.

Міф "Громадські організації розвиваються по власних законах незалежно від впливу сучасних технологій розвитку"

Реальність "Застосування сучасних технологій розвитку - це підказка, допомога, можливість побачити свої слабкі та сильні місця, та поштовх до подальшого зростання"

Одна з сучасних технологій - оцінка програм та організаційного розвитку. Перш за все я хочу відзначити, що оцінка - це досить новий вид діяльності /послуг у роботі НУО. Інформації не вистачає, підготовлених фахівців - одиниці, а головне - ще нема розуміння у більшості керівників в необхідності проведення як внутрішньої (оцінки на основі участі), так і зовнішньої оцінки як проєктів, які виконує організація, так і рівня організаційного розвитку самої НУО. Писати та дискутувати з приводу такого виду діяльності можна досить довго і я б зазначила - плідно, але це тема іншої статті. На жаль, сьогодні майже всі керівники розглядають оцінку-як своєрідний контроль, за яким слідує покарання. Але, оцінка, як на мене, це велика рушійна сила у розвитку організації, не контроль, а підказка, допомога, можливість побачити свої слабкі та сильні місця. Без розуміння того, на якому етапі розвитку знаходиться організація, в якому напрямку треба рухатися (а це може дати тільки оцінка) - говорити про подальший розвиток сектору майже неможливо.

(продовження в наступному номері)

«БЕСАРАБСЬКА МІЛІНА» - Фестиваль зеленого туризму

Фольклорний фестиваль "Бессарабська міліна" відбувався у Кам'янці Одеської області і мав на меті популяризацію сільського зеленого туризму - альтернативного відпочинку та перспективного бізнесу для українців. На запрошення Національного прес-клубу реформ побувала на фестивалі і я.

Міліна - це національна болгарська страва, що нею частують найдорожчих гостей, а їх на Бессарабщині віднині буде ще більше, бо тут зелений туризм розвивається над швидкими темпами. Саме цій темі і була присвячена конференція, що відбулася у Кам'янці з ініціативи Асоціації фермерів "Придунав'я" за підтримки Всеукраїнської громадської організації "Спілка сприяння розвитку сільському зеленому туризму".

Місце було обрано не випадково: народні традиції у цьому багатонаціональному краї, де пліч-о-пліч живуть українці, болгари, румуни, гагаузи і молдавани - традиції тут такі ж ароматні, як добре вино, і такі ж соковиті, як свіжовипечена міліна. Цією стравою під час фестивалю частували всіх гостей і учасників фестивалю. Щоб не перераховувати поіменно тих, хто приїхав на фестиваль поділитися своїм досвідом і послухати інших, зазначу лише, що у Кам'янку прибули голови фактично всіх обласних осередків "Спілки сприяння розвитку сільському зеленому туризму", журналісти, підприємці, представники влади.

За словами Володимира Васильєва, голови Всеукраїнської Спілки: "Найголовнішими питаннями розвитку сільського зеленого туризму є створення сприятливих правових умов, розробка механізмів кредитування селян, методична підготовка господарів та поширення інформації про українське туристичне село". Наразі декілька проектів Спілки сприяння розвитку сільському зеленому туризму фінансує Фонд Євразія.

Але що ж таке взагалі сільський зелений туризм? У Законі України "Про особисте селянське господарство" це поняття пояснюється так: "...Господарська діяльність, що проводиться без створення юридичної особи фізичною особою індивідуально... з метою задоволення особистих потреб шляхом виробництва, переробки і

РОЗВИТОК сільських громад

споживання сільськогосподарської продукції і реалізації її надлишків та надання послуг із використанням особистого майна..." Тобто у садибі, в якій мешкає одна родина, може бути виділена кімната чи дві, у яких за певну суму грошей проживатимуть туристи. От тільки чим, запитаєте ви, відрізняється такий спосіб заробляння грошей від звичного нам курортного варіанту, коли люди орендують у Криму чи на Одещині кімнати і будинки?!

А різниця є, та ще й велика, бо господар зеленої садиби мусить не тільки подбати про комфорт відпочиваючого, а й показати йому народні ремесла, навчити дітей ловити рибу чи вишивати, а дорослих - ходити на полювання, пекти хліб чи працювати у кузні. От тільки таке розмаїття можливе у разі, якщо все село, вся громада працює разом: хтось гарно вишиває і може навчити приїжджих з міста, інші тримають коней, влаштовують народні гуляння чи просто постачають туристам сувеніри. За словами голови осередку Спілки сприяння зеленому туризму із АР Крим, Наталі Гордецької, дуже гарно співпрацюють вони, наприклад, із людьми, чії можливості фізично обмежені.

Було чим похвалитися і кіровоградцям, хоча наш обласний осередок Спілки під назвою "Лелека" існує не так давно. Вже зараз у Новоархангельську, Знам'янці та інших селах є садиби, що приймають на відпочинок гостей. Як зазначила Лариса Сорока, голова осередку, Закону "Про особисте селянське господарство" вони чекали давно, адже тепер на державному рівні встановлено, що діяльність, пов'язана із веденням особистого селянського господарства, не відноситься до підприємницької діяльності. І для кіровоградців, і для жителів інших міст це має стати гарним стимулом до розвитку. У планах же пані Лариси провести наступне свято "Козацькі забави" під егідою сільського зеленого туризму. У своєму інтерв'ю Анатолій Абрамов, заступник начальника обласного управління фізичної культури, спорту та туризму, підтвердив цей намір.

Зрештою, універсальним рецептом до відродження українського села вважає сільський зелений туризм і голова Асоціації фермерів "Придунав'я" Раїса Волік - господиня свята, що відбулося на Бессарабщині. Наразі тут налагоджені зв'язки по обміну інформацією та досвідом із Польщею завдяки підтримці Польсько-Американсько-Української Ініціативи про Співпрацю. А це означає партнерство і подальший розвиток галузі.

Вікторія Талашкевич

МОНІТОРИНГ: «Що?», «Як?», «Навіщо?»

Нещодавно «Фундація прав людини» при фінансовій підтримці Посольства Королівства Норвегії в Україні провела у Кіровограді IV Всеукраїнську Літню Школу-тренінг, присвячену технологіям моніторингу прав людини. Ця тема є актуальною для НУО, оскільки моніторинг є першим кроком до реалізації будь-якого серйознішого проекту.

"Фундація прав людини" діє на теренах України вже більше трьох років. Зареєстрована як громадська організація ФПЛ пріоритетом своєї діяльності бачить просвітницьку роботу у царині практичного право захисту. За словами Євгена Фоміна, виконавчого директора Фундації, навчання - це перший крок до здійснення найсерйозніших проектів. А щоб зважити, наскільки системно підходить до освіти, як своєї основної діяльності, сама Фундація, можна поглянути на список вже здійснених нею проектів: у 2001 році в Харкові було здійснено перший проект - Літня Школа-тренінг з практичного правозахисту для молодих лідерів НУО, а вже наступного літа у Кіровограді за підтримки пройшла Друга школа "Захист прав меншин".

За підтримки Посольства Фінляндії в Україні протягом 2002-2003 років тренери ФПЛ попоїздили по всій державі, проводячи серію семінарів на тему "Захист прав людини та активна громадянська позиція" для представників регіональних НУО за підтримки Посольства Великобританії та Північної Ірландії. Йшов час і Третя школа 2-го рівня складності "Глобалізація, суспільні конфлікти та права людини" відбулася у Кіровограді за підтримки перевіреного партнера - Європейської Молодіжної Фундації. А оскільки сил і бажання працювати у фахівців ФПЛ завжди чимало, то цього ж літа Фундація провела Четверту школу з питань моніторингу прав людини за підтримки Посольства Королівства Норвегії в Україні. І спроба, треба сказати, була успішною.

Так, на думку учасника тренінгу Марини Віннік, лідера НУО "Дитячий альпійський рух України", вміння проводити моніторинг знадобиться їй і як діячу громадського сектору, і як людині, що живе в інформаційну епоху. На її думку вміння оцінювати ситуацію, бачити причини і результати певних соціальних та економічних явищ,

а ще – робити з того певні висновки, просто необхідно. А моніторинг, як заплановане дослідження певного сектору нашого життя з метою опису реальної ситуації, виявлення причин порушення прав людини та знаходження шляхів виходу із цієї ситуації, чи не найкращий для того інструмент. Також на семінарі ФПЛ йшлося про механізми побудови на Україні громадянського суспільства. Взагалі школа мала третій рівень складності, а отже передбачала попередню обізнаність його учасників щодо концепції прав людини і міжнародних та національних стандартів право захисту. Оскільки відбір учасників Тренінгу проводився на конкурсних засадах. У результаті із більш, ніж восьмидесята аплікантив до Кіровограда приїхало двадцять представників молодіжних організацій, що діють у царині захисту громадянських прав та громадянської освіти. Наше місто вітало мешканців Харкова, Черкас, Ужгорода та інших міст України. Як згадують учасники семінару, особливо цікавим процесом знайомства із Кіровоградом для них стало живе спілкування з кіровоградцями на вулицях міста під час анкетування.

Справа в тому, що після того, як юнаки та дівчата отримали теоретичні знання про методи проведення моніторингу, молодь мала практичне завдання спроектувати та провести три оглядових моніторингу з актуальних тем, які сформулювались як: "Право людини на працю", "Право людини на чисте довкілля" та Права меншин: людей, що живуть з ВІЛ/СНІД". У творчому процесі дівчата і хлопці розставили свої пріоритети: одні цікавились обізнаністю студентів педагогічного університету із шляхами поширення ВІЛ, інші допитували фахівців управління екології про якість питної води, а учасники третьої групи - керівництво міського Центру зайнятості про безробіття серед молоді Кіровограда. У зв'язку з цим хочеться подякувати спеціалістам перерахованих установ, керівництву бібліотеки для юнацтва імені О. Бойченка, ГІМО "Відкриті двері" і регіональному представнику Всеукраїнської мережі ЛЖВ, які допомагали учасникам досягти майстерності.

Ще багато можна говорити про семінар, але головне - участь у ньому принесла користь і лідерам молодіжних організацій, і самим організаторам, і партнерам, тому фундація планує і далі проводити школи - тренінги з питань практичного право захисту для молоді.

**Фундація прав людини: бульвар,
Праці, 10 -53, місто Київ, 02094. тел./,
факс: + 044 558-36-01,
e-mail: ukrhrf@ukr.net**

ГОЛОВНИЙ капітал громади - довіра.

Ефективність роботи механізмів науковці визначають коефіцієнтом корисної дії. По відношенню до громадських стосунків таких показників ще не вигадали, але якщо йти по аналогії, то у однієї людини коефіцієнт суспільної активності навряд чи перевищить відповідний показник колективу, тобто громади. Хоча б тому, що поле діяльності однієї людини носить обмежений характер, в той час як громада може все. Принаймні так вважають фахівці ЗУРЦу - Західноукраїнського ресурсного центру. До Кіровограду вони приїздили аби взяти участь в розробці програм ЦПТІ, про які ми розповіли у статті "Професійна освіта для НДОшників". Вже декілька років ЗУРЦ спеціалізується на розвитку громад і має в цій сфері неабиякий досвід. Не скористатися такою нагодою організатори просто не могли. В рамках 1 семінару в обласній юнацькій бібліотеці ш. Бойченка відбувся круглий стіл по ш розвитку громади. Зрозуміло, що головними експертами на ньому виступали гості. Про своє бачення ролі громади в сучасному суспільстві ми попросили розказати президента Західноукраїнського ресурсного центру Василя Полуйка.

- Василю, перше питання буде традиційним: з чого починався ЗУРЦ і чому, саме громадам Ви приділяєте таку велику увагу?

- Починали ми в 95-у році і то був якийсь період становлення, а от вже в 97-у ми чітко акцентували свою увагу на громадських організаціях: допомагали реєструвати, створювати, виживати... Чи то навчання, чи то технічна допомога, надавали всіляку інформацію проводили консультування. І от треба зазначити, що ми все це робили, але разом з тим,

вже тоді почала простежуватися тенденція, що кількість громадських організацій зростає, але кількість людей, в них задіяних, чомусь зменшується. Тоді стало питання про те, що щось робиться не так. Тобто, якщо говорити про громадянське суспільство, то від кількості громадських організацій воно, виявляється, не залежить. Громадянське суспільство залежить від чогось іншого, ніж просто від кількості громадських організацій. То був момент пошуку. В тому ж 97-у році у Львові відбувається круглий стіл „що таке громадянське суспільство?“. Зібралися тоді представники львівських організацій, київських, наші канадські партнери, ну і постало питання - що ж таке громадянське суспільство і від чого воно залежить. Почали говорити про це і хтось задав риторичне питання: чи було громадянське суспільство в радянському Союзі? Першою була відповідь, що якщо ми зараз тільки будемо громадянське суспільство, то в Радянському Союзі, його тим більше не було. Але наші канадські партнери звернули нашу увагу, що ті моменти, коли люди допомагають один одному чи то в селі, чи то в місті, що це і є елементами громадянського суспільства. І якби хтось з політологів пояснив би

ф у н к ц і і
г р о м а д я н с ь к о г о
с у с п і л ь с т в а,
в и я в и л о с я б, щ о
о с н о в н о ю
х а р а к т е р и с т и к о ю є
к а п і т а л. С о ц і а л ь н и й
' к а п і т а л б а з у є т ь с я н а
д о в і р і. Ц е р і в е н ь д о в і р и
о д и н д о о д н о г о, д о
я к и х о с ь і н с т и т у ц і й,
о р г а н і з а ц і й. В л а с н е,
в с е с т в о р е н н я

громадянського суспільства базується на довірі. От тоді, нам і стало зрозуміло, що можливо саме в цьому напрямку нам і потрібно

щось робити. Тобто почати будувати цю довіру, довіру один до одного, а можливо і до самого себе. Відтоді у нас розпочався великий проект по розвитку громадянського суспільства в Україні. Реалізувався він нами разом з нашими канадськими партнерами. З канадського боку це був Інститут Калгарі і організація „Чотири світи“. Вони запропонували нам свою філософію. Від них ми навчилися філософії розвитку громади, підходів до неї. І скажемо так, що з 1998 по 2002 рік ми вчилися самі і вже починали працювати, пробувати

застосовувати ці знання, які набули, і можна сказати, що вже з 2002 року ми відчули, що можемо далі поширювати цей досвід по розвитку громади. Розвиток громади для нас є ключовим напрямком нашої діяльності і всі наші програми, наші проекти сфокусовані на розвиток громади в тій чи іншій формі. Що таке громада ми трактуємо в широкій формі, в широкому розумінні. І громадська організація може бути громадою і політична партія, і територіальна громада, і національна, і церковна. Все це робота з громадами. Якщо говорити про якісь напрямки, по яких ми зараз працюємо, то це: робота з сільськими головами, розбудова сільських громад. У нас починається тісна співпраця з церквою, і ми провели з ними школу мирянського лідера". Вчили мирян, оскільки вони працюють в громадах, розбудовувати ці громади, церковні громади. І це дає свої результати.

Звичайно, це не означає, що ми відкинули роботу з громадськими організаціями, ми з ними і далі працюємо. Активно проводимо навчання, але знову ж таки, ми акцентували свою увагу на тих громадянських організаціях, які представляють собою такі собі міні громади. Тобто це не якісь там аналітичні центри, бо ми вважаємо, що вони самі собі дадуть раду. А ті громадські організації, які є громадами, це і є наша цільова група, з якою ми і далі збираємося працювати як з громадськими організаціями.

- На вашу думку, Василю, що може громада і яких результатів вона може досягти?

- Як кажуть, гуртом і батька бити легше. Є і ще одна приказка. Її суть полягає у тому, що хтось може бути мудрішим за когось, але нікого немає мудрішого за всіх нас. Мудрість належить громаді. І виходячи з усього цього можна констатувати, що громада є все. Тому, коли з'являється довіра один до одного, коли з'являється віра у власні сили, то на шляху ніяких перешкод вже не буває. Тобто вони є, але здаються дрібними сходинками, які можна легко переступати. А якщо правильно сформулювати, це ті цілі, яких ми хочемо досягти. Цілі можуть бути різні. Це може бути прибирання свого населеного пункту чи упорядкування свого багатопверхового будинку, чи це громадянська позиція на виборах, будь-що, все залежить від того, що об'єднало і створило цю громаду. У відповідності до цього вони ставлять для себе якісь цілі і досягають результатів.

- Вивчити людей будувати громаду і напевне бачити ті зміни, що в громадах відбуваються... Чи схоже це зараз на ті відносини, що були за часів Радянського Союзу?

- Як на мене, у Радянському Союзі були дві речі, що заважали громадянському суспільству розвиватися.

Першою є страх. Вся тоталітарна система працювала на те, щоб виробити страх у пересічного громадянина. І власне страх є найбільшим руйнатором довіри. Людина не довіряє тому, чого боїться. Боїться, що її можуть ошукати, боїться, що її використовують, що нею маніпулюють. Є багато різних страхів. Уся тоталітарна система трималася на страху. Друга проблема - стереотип „хтось за мене має це зробити". „Не я це маю зробити, щоб мені стало легше, а хтось". Чи держава, чи громадська організація - не має значення. Але всі очікують, що хтось прийде і зробить, а від мене нічого не залежить. Власне в створенні громад, де відбуваються якісь процеси, найбільша загроза, це коли громада ставить перед собою завищені цілі, хоче відразу реалізувати дуже великий проект, програму чи щось на зразок того. Чим більше проект, тим більше загроза того, що він може не вдатися. Особливо, коли громада тільки-тільки формується і в ній тільки з'являється довіра. Великі стрибки краще не робити. Краще маленькі кроки. Зробили цей крок - закріпили довіру, після цього можна відсвяткувати цю перемогу і тоді робити наступний крок. Але не відразу ставити собі якесь грандіозне завдання. Тоді точно з'явиться страх, що щось може бути не так і все поламається.

- А як ви взагалі бачите майбутні громади? Наскільки перспективною може бути така модель розвитку суспільства?

- Я думаю, що десь має бути місце індивідуалізму. Я боюсь заглядати на декілька років вперед, але дай Бог побудувати такі осередки, щоб там функціонувала ота прозорість, відкритість, звітність. Ну, наприклад, якщо збираються нумізмати. Обирають голову свого товариства, формують правила гри, за якими вони обмінюються монетами, купують, чи збирають. То вони знають, що для того, щоб все було добре, треба дотримуватися певних процедур. Створювати правила, дотримуватися їх і тоді все буде гаразд. Те саме відбувається, коли вони повертаються в свої міні громади, територіальні громади. Вони переносять туди певні традиції. Те, що згідно з їхнім досвідом там має бути: процедури, підзвітність, виборність.

- Тобто така схема має працювати починаючи з територіальної громади і закінчуючи всією державою?

- Головне, щоб створити таке середовище, щось на зразок силового поля, яке б формувало культуру існування, культуру життя. І коли таке середовище буде сформовано, тоді ми зможемо говорити про якийсь певний етап, певний розвиток громадянського суспільства.

- Якщо я правильно зрозуміла, ви говорите про створення якогось нового психологічного клімату, і можливо навіть перегляд певних цінностей у суспільстві?

- однозначно.

- Що відбувається у процесі розвитку громади?

- В процесі розвитку громади розвивається особистість. Це означає, що все потрібно починати з себе. Я інколи навожу такий приклад: якщо візьмемо і уявімо собі таку модель з кулі, як суспільство взагалі, то це є лише верхня оболонка. Під нею знаходяться оболонки громад маленьких чи більших. І десь там в центрі цієї кулі є людина. Якщо йти по аналогії, то у земної кулі спочатку є ядро, а вже потім все інше. І якщо ми хочемо збільшити кулю, то маємо діяти гармонійно. Якщо прикладати зусилля ззовні, тобто розтягувати, то обов'язково будуть якісь деформації. Це тому, що є точка росту. І ця точка росту знаходиться всередині. Так само, якщо ми хочемо змінювати суспільство, загалом не потрібно прикладати якихось зусиль ззовні. Потрібно змінювати ядро і тоді почнеться розвиток. Спочатку на рівні сім'ї, потім на рівні громади, а вже потім і на рівні суспільства. Все пов'язане з розвитком особистості. Саме на це потрібно сфокусувати свою діяльність.

- Ви говорили, що свої зусилля потрібно спрямовувати не на боротьбу з негативними явищами, а на розвиток позитивних. Якщо можна, давайте трохи розгорнемо цю тему?

- Так. Наприклад, ми не боремося з наркоманією, а пропагуємо здоровий образ життя. Ми не боремося з корупцією, а виступаємо за прозоре суспільство. Це зовсім інший підхід, але ми вважаємо, що не має добрих людей чи поганих. Є просто різні. Я недавно прочитав книжку львівського автора Левка Дереша, яка називається "культ". Книжка неоднозначна, але одна частина мені дуже сподобалася. І в тій частині зображено середовище, в якому живе сучасна молодь. В книзі вона поділена на дві частини - це "пацани" і "чуваки". Але це вже крайнощі. А що робити тій молоді, яка посередині? Я думаю, що на інтересах цієї середньої групи потрібно було зосереджувати свою діяльність. Тому що в молодіжному середовищі зараз домінують напівкримінальні осередки, а не неформали. Вони закладають якісь принципи поведінки і притягують до себе незадіяну частину молоді. А потім вже сформованою такою молоддю прийдє в суспільство з вже закладеними базовими нормами напівкримінального світу. Якщо говорити про те,

АКТУАЛЬНА тема

на що потрібно звернути увагу громадським організаціям - так це на молодіжне середовище. Що робити тим людям, які не хочуть бути неформалами і впадати в іншу крайність. Ось тут вже мають працювати громадські організації. Не можна зосереджуватися тільки на успішних діях. Треба потрошку змінювати ситуацію. З ким громадські організації працюють зараз? З тими, хто і так ніколи не стане потенційним виродком" суспільства. Не те, що з ними не потрібно працювати, але можливо більше користі було б, якби працювали з тими, хто вештається по вулицях і ще не визначився, до кого він хоче пристати.

- Василю, Ви проводите семінари, чи не здається Вам, що потрібно починати з молодшого покоління? Розповідати школярам, що таке громада, пояснювати їм, якою має бути поведінка в ній?

- Я думаю, що однозначно йти потрібно. Можливо навіть не в школу, а в дитсадок. Якщо не помиляюся, то Амосов казав, що в дитині все закладається між чотирма і сімома роками. Тобто в цьому віці формуються усі основні моделі поведінки. Тому потрібно йти в дитсадки, школи, працювати з молодими подружжями, які хочуть мати дітей. Адже молоде покоління росло в зовсім іншому середовищі. Звичайно, вчити потрібно тільки в ігровій формі. Грати в демократію на якихось простих прикладах. І коли діти бачитимуть, як ця модель працює, то відповідно їй і сприйматимуть. І тільки так ми зможемо формувати особистість і створювати громадянське суспільство.

*Розмову вела
Еліна Мороко*

БІБЛІОТЕЧКА для

НДО

"НДО-Інформ" (Кіровоград, ЦГПТ, ІСКМ, -1999-2003)

ІСКМ видає щомісячний бюлетень "НДО-Інформ", у якому подається інформація про роль НДО в Україні та за її межами, про основні принципи існування цих організацій, про позитивний досвід та перспективи.

Для того, щоб безкоштовно отримувати примірник бюлетеню, необхідно надіслати на поштову адресу ІСКМ офіційний лист-запит з печаткою організації.

ІСКМ, а/с 4/30, М.Кіровоград, 25006, Україна.

ІНФОРМАЦІЯ для роздумів

КОАЛІЦІЯ "Центр" не проти поповнення

Популярний лозунг радянських часів трудівники усіх країн єднайтеся" здається, скоро матиме трохи інший вигляд. Замість слова трудівники стоятиме НДОшники. В усякому випадку, об'єднувати колег в окремо взятій області суспільно економічна коаліція "Центр" вже розпочала. Про те, що гуртом і батька бити легше першими згадали в Асоціації підприємств промисловості, торгівлі та громадського харчування. Вдалий досвід роботи асоціації надихнув її президента Сергія Бедзая на наступний крок до об'єднання. Спершу це стосувалося лише підприємств. Вірніше, громадських організацій, що представляють бізнесові кола області. Потім коло почали розширювати. Як пояснила виконавчий директор Асоціації підприємств промисловості торгівлі та громадського харчування, а також секретар Коаліції Людмила Слюсаренко, головною метою створення центру" було підвищення життєвого рівня та добробуту мешканців області, отож приєднуватися до коаліції можуть всі громадські організації.

Поки що здобутки коаліції досить скромні: організація громадських слухань з питань малого підприємництва та звернення членів центру" до міської влади з проханням про стабілізацію політичної ситуації в Кіровограді та прийняття бюджету. Якщо перший захід пройшов досить успішно, то жодної реакції на звернення, з боку владних структур так і не сталося. Врешті решт, бюджет був прийнятий. Втім Людмила Слюсаренко с жалем констатує, що ніякої ваги голос громадськості поки-що не набрав. Чи то коаліція ще мало відома, чи то чиновники ще не готові до співпраці з третім сектором. Що ж стосується громадських організацій, то з їхнього боку простежується якщо не активність, то хоча б зацікавленість.

В планах, Центру" збиратися раз на чотири місяці, щоб обговорювати гострі питання розвитку області та напрацьовувати шляхи їх вирішення. Секретар комісії Людмила Слюсаренко сподівається, що час, коли з вернений громадськості йшли в нікуди" вже минає. На її думку центр" має право голосу, здатен завоювати повагу з боку влади і має всі підстави для того, щоб до його пропозицій ставилися з усією серйозністю.

НДО-Інформ
№ 9 (21) вересень, 2003

"СПІВПРАЦЯ для вирішення проблем відходів" ;

Конференція під такою назвою відбудеться 5-6 лютого 2004 р. (Харків) за підтримки Посольства Канади в Україні. Організатор - ГО "Незалежне агентство екологічної інформації" (Екоінформ) за сприяння Державного економічного університету, Представництва Міського комітету України з питань регуляторної політики і підприємництва, українського науково-дослідницького інституту екологічних проблем.

До участі запрошуються наукові організації, НУО, підприємства усіх форм власності, фінансові установи, владні структури і всі, хто пов'язаний зі сферою управління відходами. Основні тематичні напрямки конференції: 1) розвиток ринкових механізмів у сфері управління відходами (УВ); 2) інвестиційно, екологічно та економічно привабливі проекти у сфері УВ; 3) шляхи вирішення проблем небезпечних відходів; 4) нормативно правова база УВ; 5) можливість отримання фінансової, технічної та інформаційної підтримки у сфері УВ; 6) санітарно-екологічні аспекти збору, зберігання, переробка та утилізація відходів; 7) позитивний досвід управління відходами виробництва; 8) екологічне страхування, сертифікація, аудит; 9) роль кредитних спілок, бізнес-інкубаторів, НУО, науковців, медиків у вирішенні проблеми відходів. Участь у конференції без реєстраційного внеску, можлива заочна участь. Оплату проїзду/ проживання/харчування основна частина учасників здійснює самостійно. Організатор оплатить зазначені статті для 30 учасників (переважно представників НУО). Усі запрошені на конференцію отримають збірку тез доповідей, а після її завершення буде здійснено електронну публікацію доповідей на CD-ROM та в Інтернеті. Анкету учасника у форматі *.doc і всі інші умови можна знайти на Інтернет - сайті <http://www.waste.com.ua> Кінцева дата прийому тез - 30 жовтня 2003 року.

Ірина Попова, ХГОО
"Незалежне агентство екологічної
інформації", 61052, Харків, а/с 81, Тел./факс:
(057) 712 1105., Електронна пошта:
world_of_waste@mail.ru

В ШВЕЦІЮ по досвід

Останнім часом в Україні з'явилося стільки різних професій, що спеціальність "менеджер" не здається надто дивною. До того ж менеджером, як виявилось, можна назвати керівника будь-якого рівня: директора, голову правління, ректора університету. Тому пропозиція Шведського Агентства з Міжнародного Розвитку (8ША) здається дуже цікавою.

А пропозиція ця стосується стажування та роботи над проектами співробітництва для 25 керівників різних рівнів українських компаній у Швеції. Програма "Нордпрактик - нові менеджери для України" діє у партнерстві із Президентською Програмою перепідготовки управлінських кадрів для сфери підприємництва "Українська ініціатива".

Організатори вважають, що шляхом практичного стажування і розробки спільного проекту українські учасники зможуть підвищити свій професійний рівень та отримують уявлення про шведську ділову культуру. А українські підприємства, що відправлятимуть фахівців у Швецію, матимуть унікальну можливість перетворити встановлені ділові контакти у конкретне співробітництво зі шведськими фірмами.

Що додати? Програма "Нордпрактик - нові менеджери для України" бере на себе всі витрати, пов'язані із навчанням та проходженням практики на підприємствах Швеції, але претенденти мають відповідати декільком вимогам: бути керівниками всіх рівнів українських приватних підприємств, переважно малого і середнього бізнесу, віком від 25 до 40 років, мати вищу освіту та робоче знання англійської мови.

Всіх, хто відповідає вищезазначеним вимогам і прагне спробувати свої сили, чекають на першому інтерв'ю 3 жовтня 2003 року у м. Київ (Марія Никифорович, т. 8 (044) 240-49029). І щасливчиків вже в листопаді цього року чекатиме стажування у Швеції, а загалом протягом 2004 року стажування пройдуть ще чотири групи українських менеджерів.

МОЛОДА економіка - 4

Розпочато змагання для юнацтва, засноване недержавним аналітичним центром "Інститут Реформ" і Міністерством економіки та державним комітетом України у справах сім'ї та молоді конкурс робіт молодих економістів". Минулого року переможець четвертої номінації у Кіровограді В.Талашкевич стала і лауреатом всеукраїнського конкурсу.

Цього року на всіх зацікавлених чекає чотири номінації. Перша - для учнів старших класів, і теми тут наступні: "Проблеми соціально-економічного розвитку регіону та шляхи їх вирішення", "Які існують перешкоди для розвитку малого та середнього бізнесу?".

Друга і третя номінації мають спільні теми, а відрізняються лише по віку учасників - у другій номінації студенти і -3 курсів Вузів України, у третій - студенти 4-5 курсів, аспіранти, викладачі та економісти-практики, вік яких не перевищує 35 років. Отже теми: "Фінансово-промислова інтеграція, як фактор економічного зростання регіону?", "Перспективи та необхідність лізингу в регіоні", "Чи є необхідність у створенні власного банку в області", "Оптимальний механізм довгострокового кредитування товаровиробників", "Стратегія розвитку пріоритетних галузей економіки регіону", "Перспектива розвитку франчайзингу в області", "Механізм залучення іноземних інвесторів до економіки регіону", "Програма стимулювання експорту в регіоні".

Четверта номінація - для працівників ЗМІ, студентів, викладачів журналістських факультетів та економістів, вік яких не перевищує 35 років. Запитання тут одне: "Журналістське дослідження резонансних економічних подій, які відбулись в Кіровоградській області?"

Конкурс пройде у два етапи - регіональний етап та всеукраїнський. Умови подання роботи: дослідження має бути написане державною мовою обсягом не більше 15 сторінок формату А4 (шрифт Times new Roman, 14 розмір інтервал між рядками -1,5).

Роботу на конкурс та інформацію про автора надсилати до 31 жовтня 2003 року на адресу:

"Конкурс молодих економістів", "Інститут реформ"
вул. Димитрова, 14-Б, Київ, 03150, Україна. Телефони
для довідок: 8(044) 2466525 (Київ).
321812